

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos Gerardo Bagdonavičiaus ekslibrisų fondui dovanota Magdalenos Kaciucevicius ekslibrisų kolekcija

Rimantas Tomas Buivydas

Algis Kliševičius

Stasė Žiliénė

Kostas Dockus

Prof. Vaidotas JANULIS

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos Gerardo Bagdonavičiaus ekslibrisų fondu papildė Vokietijoje gyvenusios bibliotekininkės Magdalenos Kaciucevicius sukaupta gausus ir vertingas ekslibrisų rinkinys.

M. Kaciucevicius artimai bendravo su dailininku Ieva Labutyte, surengė ne vieną jos ekslibrisų parodą Vokietijos galerijose ir bibliotekose. Matyt, taip ir prasidėjo išsamesnis Magdalenos domėjimasis ekslibrisais, vėliau paskatinęs juos kolekcionuoti.

Šią kolekciją gavome M. Kaciucevicius paveldėtojos, jos dukterės Dianos Tschigas dėka.

Isties jdomią kolekciją sudaro 786 Lietuvos ir užsienio dailininkų iš 23 pasaulio šalių sukurti ekslibrisai.

Kolekcijoje vyrauja Lietuvos dailininkai – jų 81, plačiau pristatomom autoriai yra Ieva Labutytė, Virgilijus Burba, Algis Kliševičius, Mindaugas Petrus, Alfonsas Čepauskas. Idomiaus darbais išsišikiria Aldona Kliševičienė, Kostas Dockus, Antanas Gedminas, Stasė Žiliénė.

Iš užsienio menininkų 28 yra europiečiai, džiugu tarp jų matyti kaimyninių šalių menininkus – latvį Zigurda Zuzę ir estą Jurj Arraką. Darbai sukurti įvairiomis grafikos technikomis, savaimė pratešia grafinių novelių-ekslibrisų naratyvą, byloja apie institucijas, asmenynes.

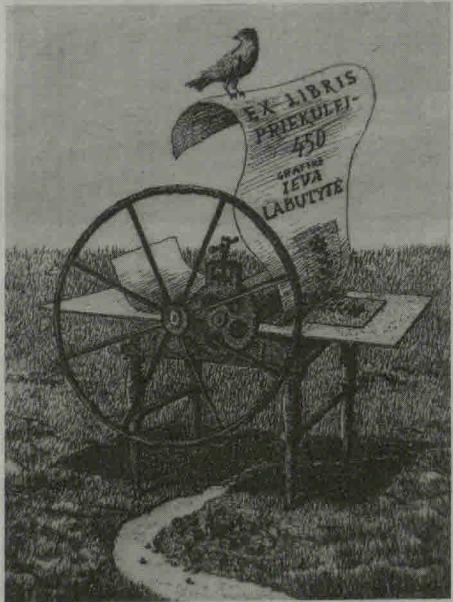
Nors ekslibrisai konkretios vienos temos ar temų neturi, vis dėlto galima ją velgti kūrėjus dominančių temų lauką – tai Mažosios Lietuvos, Klaipėdos krašto, tam regionui būdingos mažosios architektūros detales, iš to krašto kilusių žymiu-

asmenybų grafiniai, dvasiniai portretai.

Mindaugo Petruso šilkografijos technika sukurtose ekslibrisuose dominuoja pilkšvas, sidabrinis koloritas, kampuotos formos, dinamiška, elegantiška linija. Ji charakteringa visai Mindaugo kūrybai. Prie tokų ekslibrisų priskirčiau rašytojai Ievai Simonaitėi ir dailininkai Ievai Labutytėi skirtus ekslibrisus.

Dovanotoje kolekcijoje gausu I. Labutytės darbų, sukurta daugiausia oforto, oforto akvaintos technikomis. Ekslibrisai subtilūs, jautrūs, turtingi faktūrų, poetiškos linijos draugyste subtiliai pereinantys į šriftą ritmiką ir poezijos kalbą. Ne mažai darbų spalvingi, sukurti kitomis technikomis. Subtilus ekslibrisas, skirtas Šilutės knygos bičiulių draugijos Vydūno klubui.

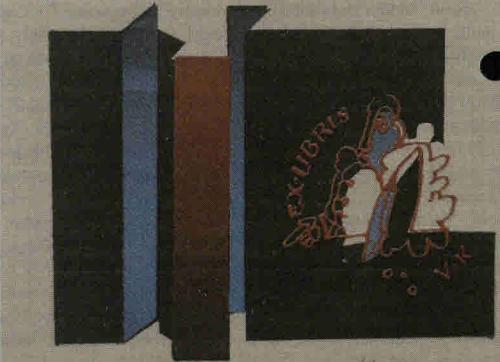
Nukelta į 5 p.

Marius Liugaila

Tadas Vėbra

Algis Kliševičius

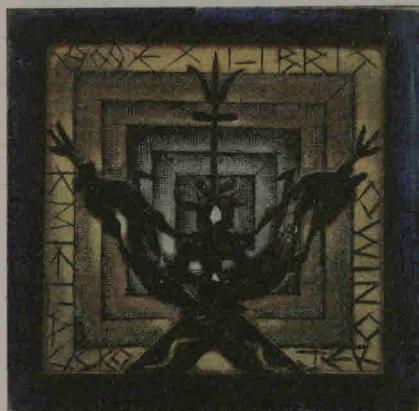

Stasė Medytė

Aldona Kliševičienė

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos Gerardo Bagdonavičiaus ekslibrisų fondui dovanota Magdalenos Kaciucevicius ekslibrisų kolekcija

Antanas Kmieliauskas

Valerijonas Jucys

Stasė Medytė

Mindaugas Petruš

Atkelta iš 4 p.

Kalbantis užkoduota ženklu kalba, bet drauge lengvai skaitomas ir pastebimas. Lituanistei Laimai sukurtais darbelis šilto kolorito, spindi savo šviesa tarsi nuoroda į švietėjišką lituanistikos veiklą, ritmika raižinio linija deklamuoja architektūros poeziją Vilniaus universiteto skliautose. Įtaigus, lakoniškas darbas.

Kolekciją svariai praturtina šviesaus atminimo profesoriaus Algio Kliševičiaus ekslibrisai. Elegantiškasis kaligrafas, anksčiau nardęs lakštinės grafikos ir ekslibriso vandenye, šiam aplankė mums pažeria puokštę šilkografijos kūriinių, skirtų kolegoms į draugams. Spalvinę plokštumų ritmika jtraukia mus į Vincos Kisarausko ekslibriso kompozicijos ir jo kūrybos užkulisius. O juodas matinis paviršius, sugerdamas nakties tylą, perine į Zitos ir Mindaugo ekslibriso kompozicijos lauką šmaikštauti su žvaigždėmis dangaus skliaute.

Savo charizma ir išskirtinumu šioje kolekcijoje ryškiai sužymantis maestro Alfonsas Čepauskas atrodo ir gerai pažįstamas, ir vėl naujai atrandamas. Autorius puikiai valdo įvairias grafikos technikas, ekslibrisų kompozicijose jaučiamas vidinis susikaupimas ir intelektualiūs, struktūriški, lakoniški pasako-

jimai. Ekslibrisai „Ex musicis Vyando Telksnio“, „XV Mednarodny kongres bled Slovenija Jugoslavija 1974“.

Tęsdamas šią apžvalgą negaliu aplenkti gero V. Čepausko bičiulio dailininko Valerijono Jucio. Jo šmaikštūs ekslibrisai sukurti linoraižinio technika tvirta vyriška ranka. V. Jucio kūryba dažnai persunkta bravūros, šmaikštus humoro ir erotikos elementų. Autorius turi sukūrės savo stilistiką ir plastinę kalbą, kuria lengvai interpretuoja, pereidamas nuo vienos prie kitos temos. Ekslibrisai „Dalios, Alfredo Pusarauskui“, „D. Kauno“.

Šiame autorų būryje nelieka ne-pastebėti linoraižinio technika sukurta Stasės Medytės ekslibrisais. Žiūri ir stebesi, kaip autorė lengva ranka valdo kaltukų armiją priverdamą ją skrosti linoleumo paviršiumi ir paliki aiskią liniją, leidžiančią tuščiam kompozicijos laukui atsklepsti, pajusti tylas groži ir ramybę, o padarius paužę prabili tautosakos paukščių giesme. Ekslibrisai „Panėvėžys 1917–1987 Dalia Melėnaitė“, „Vanda, Vytautas Šliūpai“.

Kitas ekslibriso meistras Antanas Kmieliauskas suskamba tapybiškais savita technika sukurtais darbais. Vienas jų – broliui Jeronimui Kmieliauskui skirtas ekslibrisas, vaizduojantis arklio galvomis puoštus lėkius (dar vadinančius stogo vėtrini-

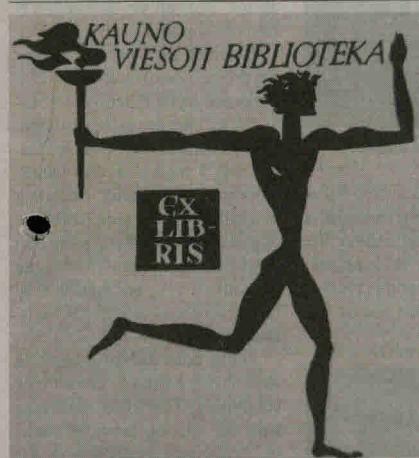
nėmis lentomis ir dažnai aptinkamus liaudies architektūroje), tarp jų ikomponuota saulutė, o visa tai jungia fone vaizduojamas lajmės šulinio fragmentas. Beje, reikia pasakyti, kad tapytojas J. Kmieliauskas buvo ilgametis Šiaulių universiteto dėstytojas.

Malonai nustebau kolekcijoje aptinkęs Šiauliečio grafiko Rimanto Tomo Buivydą J. Kriauciūnui skirtą ekslibrisą, visiškai nebūdingą šio autoriaus kūrybai. Monumentalus, apibendrintas ekslibrisas įtai-gus tiek kompozicija, tiek grafiniu sprendimu.

Kaip jau minėjau, autorų sąrašas ilgas, visi su savo kūrybine patirtimi, matymo kampu ir požiūriu į ekslibrisą, tai – Tadas Vėbra, Stasė Žilienė, Marius Liugaila, Kostas Dockus, Aldona Kliševičienė, Rimantas Dichavičius ir daugelis kitų, čia nepaminėtų.

Kolekcija buvo kaupiama ne vieną dešimtmétį, o ekslibrisų sukūrimo datos taip pat byloja ilgą laiko tarpt. Ekslibrisas, kaip aštrus kultūrinio proceso prieskonis, pastebi, išryškina istorijos, literatūros, politikos įvykius ir reiškinius. Jis Lietuvos savitas, išskirtinis, išpuo-seletas.

Ši puiki dovana svariai praturtino Gerardo Bagdonavičiaus ekslibrisų fondu ir papildo atskirų autorų rinkinius.

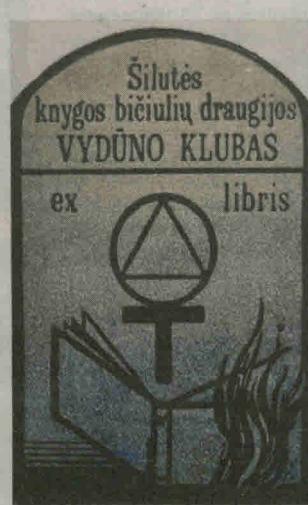
Rimantas Dichavičius

Valerijonas Jucys

Mindaugas Petruš

Ieva Labutytė

Ieva Labutytė